
ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**ΤΑΞΗ: Α' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ****ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 30/05/2012****ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 2 ΩΡΕΣ ΚΑΙ 30 ΛΕΠΤΑ****ΩΡΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 7.30 π.μ – 10.30 π.μ****ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΕΛΙΔΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ: 6**

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τέσσερα (4) μέρη και έξι (6) σελίδες. Να απαντήσεις σε ΟΛΑ τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α': ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (μονάδες 20)

Να διαβάσεις το πιο κάτω κείμενο και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Πάρα πολλοί νέοι αποφεύγουν τις εξωοικιακές μορφές ψυχαγωγίας, κλείνονται στο σπίτι τους και στον εαυτό τους και ζητούν την απόλαυση στην τηλεόραση και στο video και πρόσφατα στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, που υποκαθιστούν την ανθρώπινη συντροφιά. Αυτό, πέρ' από το γεγονός ότι αποτελεί τη χειρότερη μορφή παθητικής ψυχαγωγίας, αποξενώνει το νέο από το ευρύτερο περιβάλλον του, τον κάνει κλειστό και εσωστρεφή τύπο, αδιάφορο για το όσα συμβαίνουν γύρω του. Αυτό συνεπφέρει μια περαιτέρω καθίζηση και πνευματική αποδυνάμωση της νεολαίας που έχει σιγά – σιγά καταργήσει την αγορά του ποιοτικού εντύπου και περιορίζεται σε περιοδικά προβολής ειδώλων. Δεν είναι απορίας άξιο λοιπόν που το μεγαλύτερο μέρος των σημερινών παιδιών αγνοεί τον Μπαχ, αλλά ξέρει τα πάντα για τη Μαντόνα.

Με την προβολή ορισμένων τρόπων ψυχαγωγίας – ή μάλλον επιβολή – οι νέοι εθίζονται τελικά σ' έναν τρόπο ζωής, σε μια μορφή ψυχαγωγίας, που δεν είναι σε θέση να εγκρίνουν ή όχι. Δέχονται αυτό που τους παρέχεται, χωρίς να αντιτάσσουν σ' αυτό την επιλεκτική τους ικανότητα, που με τον καιρό εξατμίζεται. Συνηθίζουν στην πληθώρα των θεαμάτων ή ακουσμάτων κι όχι στην ποιότητα που προσφέρει η αισθητική απόλαυση. Όχι μονάχα χάνουν τη χαρά, που προσφέρει η δημιουργία προσωπικών έργων, αλλά και την αισθητική συγκίνηση που προσφέρει η επαφή μ' ένα έργο τέχνης. Δεν πρέπει ν' αποδοθεί σε κάποια αόριστη συγκυρία το γεγονός ότι το αισθητικό κριτήριο των περισσότερων νέων έχει αλλοιωθεί κατά τρόπο φρικτό. Θεωρούν όμορφο αυτό που έχουν μάθει να βλέπουν και να ακούνε, δηλαδή το φτηνό, το χυδαίο εμπορικό, το βάνουσα εντυπωσιακό, το αισθησιακά διεγερτικό. Η κακή ποιότητα των μέσων και τρόπων ψυχαγωγίας, που τους προσφέρεται, οδηγεί τους νέους στη γενίκευση. Το ποιοτικά ανώτερο ή παραγκωνίζεται και τοποθετείται στο χώρο του δύσκολου, του ακατανόητου ή συγκρίνεται και ισοβαθμίζεται με το κατώτερο και απορρίπτεται.

Σήμερα, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο μιας καταναλωτικής κοινωνίας ακόμη και η διασκέδαση έγινε καταναλωτικό προϊόν που αγοράζεται και πουλιέται. Η λεγόμενη «βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου», χρησιμοποιώντας τις τεχνικές του Marketing, επιβάλλει στους νέους ορισμένα στερεότυπα συμπεριφοράς, όσον αφορά στον τρόπο ψυχαγωγίας. Οι νέοι, για να μην

απομονωθούν από τους συνομιλητές τους, αναγκάζονται να τα αποδεχτούν · δέχονται «να χάσουν το πρόσωπό τους για να μοιάσουν με τους άλλους». [...]

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, ο νέος συχνά κυριεύεται από μια παθητικότητα. Οι διάφορες μορφές ψυχαγωγίας, όπως ο χορός και το τραγούδι, δε λειτουργούν ως ερεθίσματα, που θα προτρέψουν να εκφραστεί μ' ένα δικό του δυναμικό και δημιουργικό τρόπο ψυχαγωγίας. Αντίθετα, τον ωθούν σε μια παθητική στάση ζωής, σε πανομοιότυπες μορφές διασκέδασης που τον διδάσκουν απάθεια και αδιαφορία. Συχνά το τραγούδι γίνεται ένας άμεσος ή έμμεσος τρόπος προβολής των ναρκωτικών, κάποιων αντικοινωνικών συμπεριφορών και ψυχοφθόρων ιδεολογιών. Σήμερα, το μοντέρνο τραγούδι διαμορφώνει όχι μόνο τη γλώσσα αλλά και τη σκέψη των νέων. Αυτό εξηγεί το γιατί το λεξιλόγιο της ελληνικής νεολαίας βρίσκεται από ξενικά στοιχεία ή από λέξεις δήθεν λαϊκές, που προωθούνται από κάποια τραγούδια μιας νέας αργκό, που εκφράζει τον πρόσφατο μουσικό μας λαϊκισμό, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά εμβόλιο ανοησίας στη σκέψη και στη γλώσσα των νέων παιδιών.

Σαράντος Ι. Καργάκος

Ερωτήσεις

A1. Να αποδώσεις περιληπτικά το περιεχόμενο του πιο πάνω κειμένου σε 100-120 λέξεις.

(μον.8)

A2. «Η λεγόμενη «βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου», χρησιμοποιώντας τις τεχνικές του Marketing, επιβάλλει στους νέους ορισμένα στερεότυπα όσον αφορά τον τρόπο ψυχαγωγίας». Να αναπτύξεις την πιο πάνω άποψη του συγγραφέα σε 60-80 λέξεις.

(μον.6)

A3. Να εντοπίσεις τα δομικά στοιχεία της 2^{ης} παραγράφου του κειμένου: «Με την προβολή...απορρίπτεται».

(μον.3)

A4. Να δώσεις έναν πλαγιότιτλο για την 1^η παράγραφο: «Πάρα πολλοί νέοι...τη Μαντόνα».

(μον.3)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΓΛΩΣΣΑ (μονάδες 10)

B1. Να γράψεις από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις , χωρίς να αλλάξεις το γραμματικό τους τύπο.

(μον. 3)

α) αλλοιωθεί, β) παραγκωνίζεται, γ) παρέχεται

B2. Να γράψεις από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις, χωρίς να αλλάξεις το γραμματικό τους τύπο.

(μον. 3)

α) ψυχοφθόρων, β) εσωστρεφή, γ) προτρέψουν

B3. Να γράψεις ένα παράγωγο ουσιαστικό και ένα παράγωγο επίθετο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις:

α) απορρίπτεται, β) αποδοθεί

(μον.4)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ – ΕΚΘΕΣΗ (μονάδες 40)

« Πάρα πολλοί νέοι αποφεύγουν τις εξωοικιακές μορφές ψυχαγωγίας, κλείνονται στο σπίτι τους και στον εαυτό τους και ζητούν την απόλαυση στην τηλεόραση και στο video και πρόσφατα στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, που υποκαθιστούν την ανθρώπινη συντροφιά».

Το Λύκειο Κύκκου Πάφου, διοργανώνει Ημερίδα με θέμα: « *Νέοι και ελεύθερος χρόνος*». Ως ένας από τους ομιλητές, καλείσαι να αναφέρεις πώς ψυχαγωγούνται σήμερα οι νέοι και να προτείνεις τρόπους ορθής αξιοποίησης του ελεύθερου τους χρόνου. (350-400 λέξεις)

Σημείωση: Να λάβεις υπόψη ότι στην Ημερίδα θα παρευρίσκονται, ο Δήμαρχος Πάφου, η Διευθύντρια του σχολείου, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Γονέων, καθηγητές και μαθητές.

ΜΕΡΟΣ Δ΄ : ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ (μονάδες 30)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ερωτόκριτος, { Η Μονομαχία Κρητικού και Καραμανίτη }, Β. Κορνάρου

Ερώτηση Δ1:

α) Να αναφέρεις και να συγκρίνεις την πολεμική τεχνική των δύο παλικαριών, Ασιάτη Σπιθόλιοντα και Κρητικού Χαρίδημου, όπως φαίνεται στο πιο πάνω απόσπασμα. (μον.5)

β) Σε ποιο δίνει τη νίκη ο ποιητής και γιατί; (μον.3)

Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, Σχεδ. Β' , Απ.1^ο, Δ. Σολωμού

Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει·
λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι η μάνα το ζηλεύει.
Τα μάτια η πείνα εμαύρισε· στα μάτια η μάνα μνέει·
στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα καί κλαίει:
«Ερμο τουφέκι σκοτεινό, τι σ' έχω γω στο χέρι;
οπού συ μού 'γινες βαρύ κι ο Αγαρηνός το ξέρει».

Ερώτηση Δ2:

α) Ποια είναι η ψυχολογική κατάσταση του Σουλιώτη σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα;
Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου. (μον.5)

β) Να αναφερθείς στα χαρακτηριστικά των Επτανησίων ποιητών, ως προς τη μορφή και ως προς το περιεχόμενο των έργων τους. (μον.3)

Η 9^η Ιουλίου 1821, εν Λευκωσία Κύπρου, Β. Μιχαηλίδης **Απόσπασμα 1^ο**

«Δεν θέλω, Κκιόρογλου, εγώ να φύω 'που την Χώραν,
γιατί, αν φύω, το κακόν εννά γινεί περίτου.
Θέλω να μείνω, Κκιόρογλου, κι ας πα' να με σκοτώσουν.
Ας με σκοτώσουσιν εμέν κι οι άλλοι ας γλιτώσουν.
Δεν φεύκω, Κκιόρογλου, γιατί, αν φύω, ο φευκός μου
εννά γενεί θανατικόν εις τους Ρωμιούς του τόπου.
Να βάλω την συρτοθηλιάν εις τον λαιμόν του κόσμου;
Παρά το γαίμαν τους πολλούς έν κάλλιον του πισκόπου.»

Περιμένοντας τους βαρβάρους, Κ. Καβάφης **Απόσπασμα 2^ο**

Ερώτηση Δ3:

Να αναφέρεις τη στάση του καθενός από τα πρόσωπα των πιο πάνω αποσπασμάτων, απέναντι σε κάθε μορφή τυραννίας (κατακτητές / εχθρούς). (μον.6)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ: Αλ. Παπαδιαμάντης, Αυτοβιογραφούμενος

« Η Μαυρομαντηλού »

- *Κανείς εις όλον το χωρίον δεν είχεν ωραιότερον περιβολάκι από τον εξάδελφόν μου τον Γιαννιόν. Καθ' εκάστην περί το δειλινόν επέβαινεν εις το μικρόν γέρικον ονάριόν του και εξετέλει τακτικήν ημερησίαν περίοδον ανά το ωραίον κηπάριον, οπόθεν προς εσπέραν επέστρεφεν αποφέρων τους καρπούς των κόπων του. Οι γέροντες απόμαχοι, οι καθήμενοι παρά την προκυμαίαν, βλέποντές τον επιστρέφοντα αργά-αργά εκ της καθημερινής εκδρομής του, έλεγαν.*

- *Να, ο Γιαννιός έρχεται πάλι απ' το περιβολάκι του.*
- *Και φέρνει και τις λαχανίδες του.*
- *Και τα κουνουπίδια του και τα μπουστανικά του.*
- *Πώς τα καταφέρνει!*
- *Σαν να τον γνωρίζουν.*
- *Λες και τα έχει γητεμένα!*

Ο εξάδελφός μου ο Γιαννιός δεν έτεινε το ούς εις τα ποικίλα ή μάλλον στερεότυπα ταύτα σχόλια, αλλ' αντιπαρήρχετο αδιάφορος, αφού προσέδεγεν εις τινα πάλον το υποζύγιόν του και αποκομίζων τα «λαχανικά» τα επώλει ή τα έφερεν οίκαδε, κατά την περίστασιν.

Και αφού ανεπαύετο την εσπέραν εκ του μετρίου καμάτου της ημέρας, μέλλων οσονούπω ν' αναπαυθεί διαρκέστερον εκ των πολλών μόχθων της ζωής του, την άλλην ημέραν πάλιν, περί το δειλινόν, έλυε το ονάριόν του, επέβαινεν εις αυτό και εξήρχετο πάλιν προς επίσκεψιν του περιβολίου του.

Ερώτηση Δ4:

α) Ποια ήταν η σχέση του Γιαννιού με τη φύση, σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα, καθώς και μέσα σε όλο το διήγημα; (μον.4)

« Στο Χριστό στο Κάστρο»

«Έ, παπά μ' , ο καθένας τώρα έχει το λογαριασμό τ' . Δεν πάει άλλος να βάλει το κεφάλι του στον τρουβά, κατάλαβες, για να γλυτώσ' εσένα».

Ο παπα-Φραγκούλης εστέναξεν, ως να ώκτειρε την ιδιοτέλειαν και μικροψυχίαν, ής ζώσα ηχώ εγίνετο ο Πανάγος.

«Και τί θα πάθουνε, το κάτω κάτω;» επανέλαβεν, ως διά ν' ανάπαυση την συνείδησίν του, ο μαραγκός. «Νά, θα είναι χωμένοι σε καμμιά σπηλιά, τσακμάκι θα χουν μαζί τους, ξύλα μπόλικά. Μακάρι να μου χε κι εμέ η Πανάγαινα απόψε στην παραστιά μου τη φωτιά πού θε ν' έχουν αυτοί. Για μία βδομάδα πάντα, θα είχανε κουμπάνια, και δεν είναι παραπάν' από πέντε μέρες πού αγρίεψε ο χειμώνας».

«Να πήγαινε τώρα κανένας να λειτουργήση το Χριστό στο Κάστρο» επανέλαβεν ο ιερέυς, «θά είχε διπλό μισθό, πού θα τους έφερνε κι αυτούς βοήθεια. Πέρσι πού ήταν ελαφρότερος ο χειμώνας, δεν πήγαμε... φέτος πού είναι βαρύς...»

Και διεκόπη, ως να είπε πολλά. Ο αγαθός ιερέυς είχεν ήθος ανθρώπου, λέγοντος οιονεί κατά δόσεις ό,τι είχε να είπη. Εκ των υστέρων θα φανή ότι είχε την απόφασίν του και ότι όλα τα προοίμια ταύτα ήταν μεμελετημένα.

«Και γιατί δεν κάνει κάλον καιρό ο Χριστός, παπά, αν θέλη να πάνε να τον λειτουργήσουνε στην εορτή του», είπεν αυθαδώς ο μαστρο-Πανάγος.

Ο ιερέυς τον εκοίταζε με λοζόν βλέμμα και είτα ηπίως του είπε:

«Έ, Πανάγο, γείτονα, δεν ξέρουμε, βλέπω, τί λέμε... Πού είμαστε ημείς ικανοί να τα καταλάβουμε αυτά!... Άλλο το γενικό και άλλο το μερικό και το τοπικό, Πανάγο... Η βαρυχειμωνιά γίνεται για κάλο, και για την ευφορίαν της γής, και για την υγείαν ακόμα. Ανάγκη ο Χριστός δεν έχει να πάνε να τον λειτουργήσουνε... Μα όπου είναι μία μερική προαίρεσις καλή κι έχει κανείς και χρέος να πληρώση, ας είναι και τόλμη ακόμα, και όπου πρόκειται να βοηθήση κανείς ανθρώπους, καθώς εδώ, εκεί ο Θεός έρχεται βοηθός, και εναντίον του καιρού, και με χίλια εμπόδια... Εκεί ο Θεός συντρέχει και με ευκολίας πολλές, και με θαύμα ακόμα, τί νομίζεις, Πανάγο;... Έπειτα, πώς θέλεις να κάμη ο Χριστός καλόν καιρό, αφού άλλες φορές έκαμε, κ' ημείς από αμέλεια δεν πήγαμε να τον λειτουργήσουμε;»

β) Να γράψεις δύο χαρακτηρισμούς για τον παπα-Φραγκούλη, δικαιολογώντας τους, σύμφωνα και με το πιο πάνω απόσπασμα. (μον. 4)

ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΕΣ

Κατερίνα Τσίβικου

Νιόβη Πιλλά-Παπανεάρχου

Χρύσω Νικολάου-Παπασάββα

Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ανδρέας Τσαγκαρίδης Β.Δ.

.....

Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Ξανθούλα Λετυμπιώτου

.....